DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)
den 14 juni 2001 *

I mål C-207/00,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av K. Banks och L. Pignataro, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Republiken Italien, företrädd av U. Leanza, i egenskap av ombud, biträdd av I.M. Braguglia, avvocato dello Stato, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en talan om fastställelse av att Republiken Italien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG av den 30 juni 1997 om ändring av rådets direktiv 89/552/EEG om

* Rättegångsspråk: italienska.

samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television (EGT L 202, s. 60), genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i direktivet, närmare bestämt artikel 1.1, vilken ändrar artikel 1 c i rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television (EGT L 298, s. 23; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 3), artikel 1.2, vilken ersätter artikel 2 i direktiv 89/552 med undantag för punkterna 3, 4, 5 och 6 i denna, artikel 1.3, vilken inför en artikel 2a i direktiv 89/552, artikel 1.4, vilken inför en artikel 3a.3 i direktiv 89/552, artikel 1.12, vilken ersätter artikel 10 i direktiv 89/552, med undantag för punkt 2 i denna, artikel 1.14, vilken ändrar de inledande orden i artikel 12 i direktiv 89/552, artikel 1.15, vilken ersätter artikel 13 i direktiv 89/552 och slutligen artikel 1.18, vilken tillägger en punkt 2 i artikel 16 i direktiv 89/552,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. La Pergola samt domarna D.A.O. Edward (referent) och S. von Bahr,

generaladvokat: S. Alber,

justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 29 mars 2001 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har, genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 25 maj 2000, med stöd av artikel 226 EG väckt talan om fastställelse av att Republiken Italien har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG av den 30 juni 1997 om ändring av rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television (EGT L 202, s. 60), genom att inte anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i direktivet, närmare bestämt artikel 1.1, vilken ändrar artikel 1 c i rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television (EGT L 298, s. 23; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 3), artikel 1.2, vilken ersätter artikel 2 i direktiv 89/552 med undantag för punkterna 3, 4, 5 och 6 i denna, artikel 1.3, vilken inför en artikel 2a i direktiv 89/552, artikel 1.4, vilken inför en artikel 3a.3 i direktiv 89/552, artikel 1.12, vilken ersätter artikel 10 i direktiv 89/552, med undantag för punkt 2 i denna, artikel 1.14, vilken ändrar de inledande orden i artikel 12 i direktiv 89/552, artikel 1.15, vilken ersätter artikel 13 i direktiv 89/552 och slutligen artikel 1.18, vilken tillägger en punkt 2 i artikel 16 i direktiv 89/552.

Gemenskapslagstiftningen

2 Direktiv 89/552 utgör den rättsliga ramen för sändningsverksamhet för television i den inre marknaden.

3 I artikel 26 i direktiv 89/552 föreskrivs följande:

"Senast vid slutet av det femte året efter dagen för antagandet av detta direktiv och vartannat år därefter skall kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén överlämna en rapport om tillämpningen av detta direktiv och, om nödvändigt, utarbeta ytterligare förslag för att anpassa det till utvecklingen inom området TV-sändning."

4 Med tillämpning av denna bestämmelse antogs den 30 juni 1997 direktiv 97/36, genom vilket direktiv 89/552 ändrades för att klargöra vissa definitioner eller vissa skyldigheter som åligger medlemsstaterna.

5 I artikel 2.1 första stycket i direktiv 97/36 föreskrivs följande:

"Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 30 december 1998 efter det att det har antagits. De skall genast underrätta kommissionen om detta."

6 Genom artikel 1.1—1.4, 1.12, 1.14, 1.15, och 1.18 i direktiv 97/36 ändrades artiklarna 1, 2, 10, 12, 13 och 16 i direktiv 89/552 och infördes i samma direktiv de nya artiklarna 2a och 3a.

7 I artikel 1c i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.1 i direktiv 97/36, föreskrivs följande:

"I detta direktiv avses med:

...

c) TV-reklam: varje form av sänt meddelande antingen mot betalning eller mot liknande ersättning eller sändning för egenreklam, som utförs av ett offentligt eller privat företag i samband med handel, affärsverksamhet, hantverk eller yrke i avsikt att främja tillhandahållande mot betalning av varor eller tjänster, inklusive fast egendom, eller rättigheter och förpliktelser."

8 I artikel 2.1 och 2.2 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.2 i direktiv 97/36, föreskrivs följande:

"1. Varje medlemsstat skall säkerställa att alla TV-sändningar som sänds av programföretag inom dess jurisdiktion överensstämmer med bestämmelserna i det rättssystem som gäller för sändningar avsedda för allmänheten i denna medlemsstat.

2. I detta direktiv avses med programföretag inom medlemsstatens jurisdiktion följande:

— De programföretag som enligt punkt 3 är etablerade i den medlemsstaten.

— De programföretag på vilka punkt 4 är tillämplig."

9 I artikel 2a i direktiv 89/552, vilken infördes genom artikel 1.3 i direktiv 97/36, föreskrivs följande:

"1. Medlemsstaterna skall säkerställa fri mottagning och får inte begränsa vidaresändning inom sina territorier av TV-sändningar från andra medlemsstater av skäl som hör under områden som omfattas av detta direktiv.

2. Medlemsstaterna kan tillfälligt göra undantag från punkt 1 om följande villkor uppfylls:

a) En TV-sändning som kommer från en annan medlemsstat överträder uppenbarligen, allvarligt och grovt artikel 22.1 eller 22.2 och/eller artikel 22a.

b) Programföretaget har under de föregående tolv månaderna överträtt bestämmelsen/bestämmelserna som avses i a vid minst två tillfällen.

c) Den berörda medlemsstaten har skriftligen underrättat programföretaget och kommissionen om de angivna överträdelserna och om de åtgärder staten avser att vidta om en sådan överträdelse skulle inträffa igen.

d) Samråd med den sändande medlemsstaten och kommissionen har inte resulterat i någon uppgörelse i godo inom 15 dagar efter den skriftliga underrättelsen enligt c och den angivna överträdelsen fortsätter.

Kommissionen skall inom två månader från underrättelsen om de åtgärder som vidtagits av medlemsstaten besluta om åtgärderna är förenliga med gemenskapsrätten. Om kommissionen beslutar att så inte är fallet, måste medlemsstaten skyndsamt avsluta åtgärderna i fråga.

3. Punkt 2 skall inte påverka tillämpningen av förfaranden, åtgärder eller sanktioner mot överträdelserna i fråga i den medlemsstat som har jurisdiktion över det berörda programföretaget."

10 I artikel 3a.3 i direktiv 89/552, som infördes genom artikel 1.4 i direktiv 97/36, föreskrivs följande.

"Medlemsstaterna skall — med lämpliga medel och inom ramen för sin lagstiftning — säkerställa att programföretag inom deras jurisdiktion inte utövar de exklusiva rättigheter som förvärvats av dessa programföretag efter den dag då

detta direktiv offentliggörs på sådant sätt att en väsentlig del av allmänheten i en annan medlemsstat utestängs från möjligheten att följa evenemang på det sätt som den andra medlemsstaten bestämt i enlighet med föregående punkter helt eller delvis via direktsändning eller när det är nödvändigt eller lämpligt på grundval av objektiva orsaker i allmänhetens intresse, helt eller delvis via tidsförskjuten sändning i fri TV så som den andra medlemsstaten har bestämt i enlighet med punkt 1."

11 I artikel 10 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.12 i direktiv 97/36, föreskrivs följande:

"1. TV-reklam och köp-TV skall vara lätta att känna igen som sådana och hållas klart åtskilda från andra delar av programtjänsten med optiska och/eller akustiska hjälpmedel.

2. ...

3. Reklam och köp-TV får inte använda subliminalteknik.

4. Smygreklam och smyg-köp-TV är förbjudna."

12 Genom artikel 12 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.14 i direktiv 97/36 omfattas numera köp-TV av samma restriktioner som TV-reklam.

13 I artikel 13 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.15 i direktiv 97/36, föreskrivs följande:

"Alla former av TV-reklam och köp-TV för cigarretter och andra tobaksvaror skall vara förbjudna."

14 Slutligen föreskrivs följande i artikel 16.2 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.18 i direktiv 97/36:

"2. Köp-TV skall uppfylla bestämmelserna i punkt 1 och dessutom inte uppmana underåriga att ingå avtal om köp eller förhyrning av varor och tjänster."

Det administrativa förfarandet

15 Eftersom kommissionen ansåg att direktiv 97/36 inte hade införlivats med italiensk rätt inom den föreskrivna tidsfristen, inledde kommissionen med stöd av artikel 226 första stycket EG förfarandet för fördragsbrott. Genom skrivelse av den 12 mars 1999 sände kommissionen en formell underrättelse till Republiken Italien och uppmanade denna stat att inkomma med yttrande.

16 Den italienska regeringen översände genom skrivelse av den 29 mars 1999 till kommissionen texten till en av regeringen föreslagen ändring av lagförslag A.S. n° 1138, som vid det tillfället var föremål för diskussioner i den italienska senaten (nedan kallat lagförslag A.S. n° 1138). Genom skrivelse av den 14 juni 1999 översände regeringen till kommissionen en kopia av decreto (dekret) av den 8 mars 1999 som beslutats av ministern för telekommunikation, med rubriken "disciplinare per il rilascio delle concessioni per la radiodiffusione privata televisiva su frequenze terrestri, in ambito nazionale" (reglering av tilldelningen av licenser för privata televisionssändningar på markfrekvenser på nationell nivå) (GURI n° 59 av den 12 mars 1999), vilket enligt denna regering innebar att direktiv 97/36 införlivades med italiensk rätt.

17 Kommissionen ansåg att det inte fanns någon bestämmelse i dekretet vars syfte var att införliva direktiv 97/36, varför kommissionen den 4 augusti 1999 riktade ett motiverat yttrande till Republiken Italien och uppmanade denna stat att inom två månader från delgivningen av det motiverade yttrandet följa detsamma.

18 Den italienska regeringen svarade den 9 augusti 1999 på det motiverade yttrandet, genom att åberopa sin skrivelse av den 14 juni 1999 samt översända en ny kopia av dekretet av den 8 mars 1999. Den italienska ministern för telekommunikation skickade även till kommissionen den 22 november 1999 en sammanfattning av tillämpliga bestämmelser som berördes av införlivandet av direktiv 89/552, i dess lydelse enligt direktiv 97/36, samt lämnade information om de bestämmelser genom vilka direktivet skulle införlivas, som var upptagna i lagförslag A.S. n° 1138, vilket fortfarande behandlades av det italienska parlamentet.

19 Eftersom kommissionen ansåg att direktiv 97/36 fortfarande inte hade införlivats, beslutade den att väcka förevarande talan.

Parternas argument

20 Det har inte ifrågasatts att Republiken Italien var tvungen att före den 30 december 1998 anta nödvändiga nationella bestämmelser för att följa direktiv 97/36 samt omedelbart underrätta kommissionen om detsamma.

21 Kommissionen har hävdat att dekretet av den 8 mars 1999 inte innehåller någon bestämmelse som kan anses syfta till att införliva direktiv 97/36 och att dekretet uppenbarligen faller utanför det materiella tillämpningsområdet för detta direktiv.

22 Kommissionen har närmare bestämt gjort gällande att det i lagförslag A.S. n° 1138 föreskrivs att flera bestämmelser i direktiv 97/36 skall införlivas, men eftersom detta förslag ännu inte har antagits har följande bestämmelser ännu inte införlivats:

— Artikel 1c i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.1 i direktiv 97/36.

— Artikel 2.1 och 2.2 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.2 i direktiv 97/36 (de andra punkterna i artikel 2 har enligt kommissionen införlivats på ett korrekt sätt).

— Artikel 2a i direktiv 89/552, vilken införts genom artikel 1.3 i direktiv 97/36.

— Artikel 3a.3 i direktiv 89/552, vilken införts genom artikel 1.4 i direktiv 97/36.

— Artikel 10.1, 10.3 och 10.4 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.12 i direktiv 97/36 (artikel 10.2 har införlivats på ett korrekt sätt enligt kommissionen).

— Artikel 12 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.14 i direktiv 97/36, till den del den avser TV-köp.

— Artikel 13 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.15 i direktiv 97/36.

— Artikel 16.2 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt artikel 1.18 i direktiv 97/36.

23 Kommissionen har erinrat om de skyldigheter som åligger medlemsstaterna enligt artiklarna 249 tredje stycket EG, 10 EG och 2.1 i direktiv 97/36 samt hävdat att Republiken Italien underlåtit att uppfylla dessa skyldigheter genom att inte inom

den föreskrivna tidsfristen ha antagit de åtgärder som är nödvändiga för att införliva de ovannämnda bestämmelserna i direktivet med italiensk rätt.

24 Den italienska regeringen har inte bestritt att den inte har införlivat direktiv 97/36 inom den föreskrivna tidsfristen. Regeringen har till sitt försvar anfört att kommissionen endast har kritiserat den för att den inte har införlivat ett fåtal av bestämmelserna i direktiv 97/36 och att de andra bestämmelserna i direktivet har blivit införlivade på ett korrekt sätt.

Domstolens bedömning

25 Domstolen erinrar om att medlemsstaterna enligt artikel 10 första stycket EG skall vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av detta fördrag eller av åtgärder som vidtagits av gemenskapens institutioner. Till dessa åtgärder hör direktiv, som enligt artikel 249 tredje stycket EG binder alla medlemsstater till vilka de är riktade med avseende på det resultat som skall uppnås. Denna skyldighet innebär, för varje medlemsstat som ett direktiv är riktat till, att medlemsstaten inom ramen för sin nationella rättsordning skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa direktivets fulla verkan i enlighet med det mål som eftersträvas (se dom av den 8 mars 2001 i mål C-97/00, kommissionen mot Frankrike, REG 2001, s. I-2053, punkt 9).

26 Den italienska regeringen har betonat att den för senaten har lagt fram de ändringar som är nödvändiga för att lagförslag A.S. n° 1138 skall stå i överensstämmelse med direktiv 97/36 och att detta förslag kommer att antas inom mycket kort tid.

27 Det skall erinras om att enligt fast rättspraxis skall förekomsten av ett fördragsbrott bedömas mot bakgrund av den situation som rådde i medlemsstaten vid utgången av den frist som har angivits i det motiverade yttrandet, och domstolen skall inte beakta senare förändringar (se domen av den 15 mars 2001 i mål C-147/00, kommissionen mot Frankrike, REG 2001, s. I-2387, punkt 26).

28 Även om fördragsbrottet har avhjälpts efter den frist som uppställts i det motiverade yttrandet kvarstår intresset av att fullfölja en fördragsbrottstalan i syfte att fastställa grunden för det ansvar som en medlemsstat, på grund av fördragsbrottet, kan ha gentemot andra medlemsstater, gemenskapen eller enskilda

(se särskilt domen av den 18 mars 1992 i mål C-29/90, kommissionen mot Grekland, REG 1992, s. I-1971, punkt 12).

29 I förevarande fall utsatte kommissionen i det motiverade yttrandet en tidsfrist om två månader, räknat från delgivningen av detsamma, inom vilken Republiken Italien hade att efterkomma det motiverade yttrandet. Det motiverade yttrandet delgavs den 4 augusti 1999, varför tidsfristen löpte ut den 4 oktober 1999. Det är sålunda detta datum som skall ligga till grund för bedömningen av om det påstådda fördragsbrottet föreligger eller inte.

30 Det framgår emellertid helt klart av handlingarna i målet att lagförslag A.S. n° 1138, inklusive de av regeringen föreslagna ändringarna om införande av de bestämmelser i direktiv 97/36 som ännu inte införlivats, inte hade antagits vid den tidpunkt då den i det motiverade yttrandet uppställda tidsfristen hade löpt ut. De eventuella ändringar som införts i den italienska lagstiftningen efter utgången av denna tidsfrist är inte relevanta för att avgöra detta mål (se domen av den 11 augusti 1995 i mål C-433/93, kommissionen mot Tyskland, REG 1995, s. I-2303, punkt 15).

31 Följaktligen kan det konstateras att Republiken Italien har underlåtit att uppfylla sina förpliktelser enligt direktiv 97/36, genom att inte inom den föreskrivna tidsfristen ha antagit de lagar eller andra författningar som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i artiklarna 1c, 2.1, 2.2, 2a, 3a.3, 10.1, 10.3, 10.4, och artikel 12, till den del den avser TV-köp, samt artikel 13 och 16.2 i direktiv 89/552, i dess lydelse enligt direktiv 97/36.

Rättegångskostnader

32 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att Republiken Italien skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Republiken Italien har tappat målet, skall kommissionens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

följande dom:

1) **Republiken Italien har underlåtit att uppfylla sina förpliktelser enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36 av den 30 juni 1997, genom**

att inte inom den föreskrivna tidsfristen ha antagit de lagar eller andra författningar som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i artiklarna 1c, 2.1, 2.2, 2a, 3a.3, 10.1, 10.3, 10.4, och artikel 12, till den del den avser TV-köp, samt 13 och 16.2 i rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television, i dess lydelse enligt direktiv 97/36/EG.

2) **Republiken Italien skall ersätta rättegångskostnaderna.**

La Pergola Edward von Bahr

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 juni 2001.

R. Grass

Justitiesekreterare

A. La Pergola

Ordförande på fjärde avdelningen